

ROUYA PARATKOON

En ollut uskoa silmiäni, joihin sattui, kun selailin Yhteiskuntapolitiikka-lehteä (4/98), aivan kummallinen itseäni koskeva kommentti. Tuossa lehdessä Petteri Värtö -niminen henkilö selostaa ”Kelpo mies päiväkodissa” otsikon alla sivukaudella päiväkodista nauhoitamaiaan lasten lepertelyjä aineistoansa sinänsä hyvin vastaavalla tyylillä. Kunnes sitten kesken kaiken hän äkkiä riehaantuukin haastamaan allekirjoittanutta debattiin (s. 342):

”Miehen’ riittävydestä – ’näköispatsaana’ – kertoo myös – haastattelu Turun Sanomissa 11.5.1997. Siinä Kivinen toteaa, että ’otetaan nelikymppinen työtön insinööri, vähän ryyppänyt, pari kertaa eronnut, mutta nyt elämä kunnossa, annetaan sille muutaman viikon pedagoginen kurssi ja sitten ala-asteen opettajaksi. Siinä on sisällöt, elämänkatsomus ja kaikki.’”

Tämän sitaatin jatkoksi Värtö vielä kehittelee omalla häränpyllymenetelmällään huikean päättelyketjun. Ensimmäkin, koska hänestä hänen selostamansa nauhoitukset lasten puheista päiväkodissa osoittavat

poikien viihtyvän päiväkodissa, niin siitä hän tekee johtopäätöksen, että ”viihtymisen myötä koko mieskeskustelu on tarpeeton”. Toiseksi, Värön mukaan mieskeskustelun tekee tarpeettomaksi ”myös tämänhetkinen miehen malli, joka välittyy – erityisesti Osmo Kivisen näkemyksestä”.

En tiedä, mitä mieskeskustelu täsmällisesti ottaen on ja tarkoittaa, mutta jos se sillä tulee tarpeettomaksi, että pojat Värön jutussaan todistelemalla tavalla viihtyvät päiväkodeissa, niin mikäs siinä sitten, hyvä niin. Omalta kohdaltani mieskeskustelu ei koskaan ole alkanutkaan. Päiväkotiasioista muisteloissani päällimmäiseksi ovat jääneet mielikuvat niistä aikamoisista karhunpaineista, joita pikku perheemme keskuudessa aikoinaan kävimme, kun pojat piti anivarahain joka aamu saada rihattua päiväkoteihinsa viihtymään. Saattaa toki olla, että ymmärtämättömyydessäni sorruin soveltamaan aivan vääränlaista päiväkotiin vievän miehen mallia. Ehkä olin suorastaan päiväkotiin poikiansa huonosti vievän

isukin ”näköispatsas” – mieskeskustelun terminologiaa käyttäkseni.

Satunnaisesta termeillä hienostelustani huolimatta tunnustan hallitsevani alaa niin huonosti, että joudunkin nyt, kun olen vähän niin kuin vasten tahtoani mieskeskustelemassa Värtö-nimisen minulle tuntemattoman henkilön kanssa, kysymään, että milläs lailla tämmöisissä keskusteluissa oikein kuuluu argumentoida. Jos me näet aivan tavanomaiseen tapaan ryhdymme tarkastelemaan edellä olevaa näkemystä, jonka nojalla Värtö puhuu ja jonka hän on nimiini kirjannut, havaitsemme heti yksiselitteisen kirrkaasti, että siinä ei kyllä lue miehistä sanaakaan. Siinä mainitaan insinöörit, jotka ymmärtääkseni voivat olla kumpaa tahansa sukupuolta; siinä puhutaan ryyppänneistä, joiden joukoissa ikävä kyllä naisten osuus on melkoinen; sitten siinä puhutaan eronneista, jotka enimmäkseen edustavat molempia sukupuolia. Miehistä ei siis ole halaistua sanaakaan. Toinen seikka, joka niin ikään normaalien keskustelusaäntöjen kan-

nalta mence metsään, on se, ettei Värön viittaamasta sanomalehtihaastattelusta kyllä löydy hänen lainausmerkkien väliin sijoittamalleen lausumalle sanatarkkaa vastinetta. Muutoin, mitä itse asiaan tulee, pidän kyllä mielihyvin tuon nautlan kantaan – etten sano myös vispilän varteen – osuneen kannanoton nimissäni.

Mitä ilmeisimmin maisteri Värtö ei katso voivansa hyväksyä sitä, että aina aika ajoin olen nähnyt tarpeelliseksi peräänkuuluttaa sellaisia poikkeavia koulutusmuotoja ja vaihtoehtoisia harjaantumisreittejä, joita pitkin koulutyöhön ja opettajan rooliin voisi hakeutua tarvitsematta ahtautua miltei suoraan koulunpenkiltä

opettajankoulutuslaitoksen koulutusputkeen. Jos me kerran elämme elinikäisen oppimisen maailmassa, jossa ei nuoruusiällä kerralla opiskeltu ammattitaito kellekään riitä, niin miksi ihmeessä juuri opettajat olisivat se ainoa poikkeus, joka tämän kasvatusoppineiden oman säännön murtaisi?

Maisteri Värön omaa todistusta siitä, että vuosia kasvatustieteitä opiskelleet ovat kognitiivisessa neuvokkuudessaan ylivertaisia, en tohdi kommentoida. Vaikka olen vuosien mittaan jossain määrin alaa minäkin harrastellut, en vielä ole päässyt selville siitä, missä opettajaksi opiskelun vaiheessa kognitiivis-didaktisesti oikeoppisen termino-

logian mantran hokemisen tilalle astuu aito käytännön neuvokkuus ja osaaminen, vai jääkö varsinaisen ammattitaidon hankinta sittenkin itse työssä opittavaksi asiaksi. Joka tapauksessaahan tekemällä oppii parhaiten jokseenkin mitä tahansa.

Jostain syystä maisteri Värön päiväkotia koskeva tarinointi vei ajatukseni kauas omiin kouluaikoihini, joilta erityisen hyvin muistan erään affektiivisesti ja kognitiivisesti koulukiltin henkilön miltei kuolematoman selityksen sille, miksi hän niin sanoaksemme sattui vetämään kokeista pohjat. Selitys oli: Luin liikaa!

OSMO KIVINEN

HUOLELLISEN LUKEMISEN LISÄÄMISEKSI

Itsekin suomalaisen kasvatustieteiden instituution erilaisissa portaissa kompastelleena olen kivuliaan tietoinen siitä, etteivät kasvatustieteen opinnot tee kenestäkään kunningaskasvattajaa tai pedagogian papitarta. Edes aukultuimisen jälkeen, elämän edetessä. Kyse on kaikei yksilöistä, olivatpa nämä sitten insinööri-

den taitajia tai kasvatustieteilijöitä, naisia tai miehiä. Tämä näkemys välittyy ”Kelpo mies päiväkodissa” -tekstistäni, jonka lopun lomaan liittyy päiväkodin kasvattajien ja kasvatuskäytäntöjen kritiikkiä. Tai niin ainakin luulin. Ehkä se sittenkin jäi tavoittamattomiin lukijalta, jonka silmät kipunoivat.

Luuloni arvo jää vähäiseksi toisillakin tavoilla: en ymmärtänyt laittavani sanoja parempiin suihin, kuten viittaustekniikkaan vihkiytyneet havainnevat, toimivani jonkin sortin haaste miehenä tai tuottavani terminologiaa. Tarkoittamattaini taisin todistaa tekstien taipumuksen karata kirjoittajansa käsistä ja aloittaa

oma mielikuvituksesta rikas elämänsä. Koska näin tapahtui, toivon tuolla elämällä olevan myönteinen vaikutus sekä kaikenlaiseen keskusteluun että erityisesti ”tieteseen”, alasta riippumatta.

Tunnustan syyllistyneeni sanan ”insinööri” huolimattomaan lukemiseen. Tietenkin (työtön) insinööri voi olla nainen tai mies. Silti uskallan väittää, ettei tapani tavata ”insinööri” juuri poikkea tavanomaisesta assosiaatiosta.¹ Enemmistö insinööreistä tai insinööritieteitä opiskelevista kun taitaa olla miehiä, vaikkei in-

¹Assosiaationi ei tapahtunut tyhjiössä. Sotkeenmuin sukupuolistereotyyppioinnin suohon seuraavanlaisen lauseen jälkeen: ”opettajankoulutus rakentuu sille, että siihen otetaan 20- tai 18-vuotiaita kuuden laudaturin koulupinkotyttöjä suoraan koulusta”. Kenties samanlainen sokaistuminen seuraisi, jos (työtön) ”insinööri” korvattaisiin (työttömällä) ”pankki- tai postitoimihenkilöllä”. Mene tiedä.

sinöörikkoulutuksessa suunnitelmista huolimatta kiintiöitä lieneekään. Samaa syyllisyyttä tunnen myös ”ryypäämisen” suhteen. Tietenkin myös naiset juovat, jotkut jopa huolestuttavan paljon. Alkoholi-ongelmaisten majoriteetti koostunee kuitenkin miehistä. Tämä koskee erityisesti avioerojen jälkeisiä ongelmallisia alkoholisuhteita. Tiedän myös, että maassa, jossa homoavioliitot eivät ole mahdollisia, on avioero aina naisen ja miehen välillä tapahtuva tragedia, joka toki koskettaa muitakin.

Mitään määrällisiä tunnuslukuja minulla ei väitteideni tueksi – tietenkään – ole. Lukutaitoiset löytänevät ne itsekin. Uskottavuuteni lisäämisen sijaan työtön laiskaa nojatuolisosiologiaa ja löysää argumentaatiota, johon eivät surveyt saati muut menetelmät kuulu. Kyse on (arki)havaintoihin perustuvasta laajennetusta mielipiteestä, impressionistisesta tyylistä,

jota sosiologiset esikuvani Georg Simmel ja Erving Goffman käyttivät ja joka heidänkin kohdallaan aiheutti kahnauksia, ristiriitoja ja väärinymmärryksiä. Näkökulmasta riippuen sosiologisessa impressionismissa voi nimittäin olla kyse eksaktin ja luotettavan tutkimuksen irvikuvasta, josta ”väärässä” olijoita niin usein syytetään.

Tarkoitukseni ei ole rinnastaa itseäni sankareihini. En myöskään kuvittele kirjallisten koukeroideni kuttoutuvan heidän briljantin *bricolagensa* veroiseksi verbaaliakrobatian verkoksi. Tuon taiturimaisen tyylin tavoittaminen punoutuu kuitenkin osaksi opiskelemaani asiantuntijuutta. Samaiseen tavoittelemaani professionalismin punokseen liittyy lisäksi ymmärrys seikoista, jotka on sopivaa jättää sanomatta, olivatpa omat arvoarvostelmani sitten millaisia hyvänsä.

PETTERI VÄRTÖ